

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ (ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ)

Управління підприємством розглянуто як напрям його господарської діяльності, що організовує, координує та контролює решту видів господарської діяльності підприємства. На основі порівняльного аналізу трактування понять “управління” й “менеджмент” у різних науково-літературних джерелах уточнено сутність та зміст поняття “управління підприємством”. Обґрунтовано, що управлінські рішення спираються на відповідні принципи управління, які визначають риси реальної управлінської практики на будь-якому підприємстві й формують вигоди до системи управління підприємством. Розглянуто принципи управління сучасним підприємством і констатовано необхідність їх урахування та адаптації до умов певного бізнесу.

Ключові слова: управління підприємством, цілеспрямована дія, система управління, функції, принципи управління.

I. Вступ

Ефективність функціонування економічних систем, ключове місце серед яких посідає підприємство, багато в чому визначається тим, наскільки злагоджено й раціонально взаємодіють між собою їх елементи в процесі реалізації поставленої мети, тобто наскільки дієва та адекватна відповідна система управління. Управління підприємством, будучи складною, багатоаспектною економічною категорією, науково-практична значущість якої не викликає сумнівів, еволюціонує, якісно змінюється й розвивається у відповідь на динамізм і ускладнення суспільного виробництва та ринкових відносин. Це зумовлює необхідність подальшого вивчення, уточнення й систематизації теоретичних основ управління підприємством і визначає актуальність розгляду “управління підприємством” як економічної категорії.

Поняття “управління” і, зокрема, “управлінням підприємством” належать до тих економічних категорій, теоретико-методологічні основи яких опрацьовували практично в усіх наукових економічних школах. Особливо вагомий внесок у теорію управління зробило ХХ ст. Проте сучасні автори продовжують вивчати й розвивати цю економічну категорію (А. Большаков [2], І. Герчикова [5], Б. Зельдович [8], Р. Казначевська, І. Чуєв, О. Матросова [9], С. Михайлов [10], З. Румянцева, М. Саломатін, Р. Акбердін [11], О. Мідюк, Л. Горьканова, О. Янгічер [12] та ін.), усвідомлюючи її об’єктивну необхідність і практичну значущість.

II. Постановка завдання

Метою статті є вивчення й систематизація сучасних наукових підходів до поняття “управління підприємством” і формулюван-

ня авторського бачення сутності й змісту цієї економічної категорії.

III. Результати

Підприємство як складна техніко-технологічна й соціально-економічна система, націлена на реалізацію підприємницького інтересу за допомогою задоволення суспільних потреб, зможе ефективно функціонувати та виконувати свою місію в довгостроковій перспективі, якщо діяльність усіх його підрозділів, виділених відповідно до принципів горизонтального й вертикального поділу праці, і окремих виконавців буде раціонально організована, оптимально скоординована, адекватно контрольована, тобто керована.

Управління підприємством є одним з напрямів його звичайної діяльності і при цьому необхідною та обов’язковою умовою, що забезпечує цілісність, синергічність і протиентропійність підприємства як виробничої системи. Будучи самостійним видом діяльності, що реалізується в межах звичайної діяльності виробничого підприємства, управління “накладається”, “пронизує” решту напрямів його діяльності (рис. 1), забезпечуючи тим самим як можливість їхнього безпосереднього здійснення, так і сумісну узгодженість у реалізації загальної мети діяльності підприємства. Ключова роль управління полягає в мобілізації ресурсів підприємства на здійснення позначених на рисунку видів діяльності й відповідних процесів, а також у підтримці балансу між ними.

Розглядаючи “управління підприємством” як економічну категорію, необхідно чітко позначити його сутність і зміст. Зауважимо, що економічні категорії – це наукові абстракції, які відображають існуючі економічні відносини, їх різні прояви та сторони. “Управління

підприємством” як економічна категорія являє собою логічне поняття, яке відокремле-

но характеризує сутність цілком визначеного економічного явища.

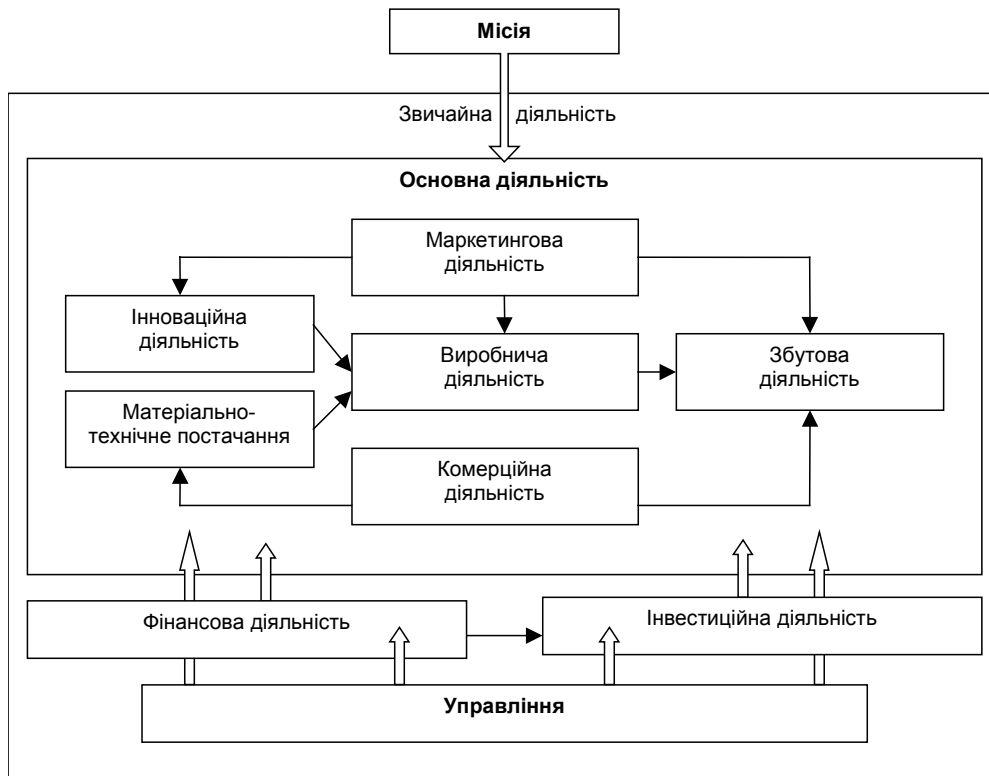


Рис. 1. Напрями (види) звичайної діяльності підприємства

У сучасній економічній літературі разом з поняттям “управління” (“управління підприємством”) широко вживають поняття “менеджмент” (“менеджмент підприємства”), при цьому одні автори отожднюють ці поняття в своїх працях (І.М. Герчикова [5, с. 9], Б.З. Зельдович [8, с. 9], Р.Б. Казначевська, І.М. Чуєв, О.В. Матросова [9, с. 21], З.П. Румянцева, М.А. Саломатін, Р.З. Акбердін та ін. [11, с. 13]), а інші пропонують розмежовувати (А.С. Большаков [2, с. 14], З.І. Михайлов [10, с. 5], О.М. Мідюк, Л.В. Горьканова, О.С. Янгічер [12]). У таблиці подано порівняльну характе-

ристику визначень понять “управління” й “менеджмент”, наведених у навчальній літературі [2; 5; 8–12] і в сучасних економічних словниках [3; 4; 6; 7; 13; 14]. В англо-російському словнику слово “manage-ment” дослівно перекладено як “1) управління, керівництво; 2) (the ~) дирекція, правління; 3) уміння користуватися, наприклад, інструментом; уміння справлятися, наприклад, з роботою” [1, с. 525]. В англійських країнах термін “менеджмент” вживають у різних значеннях, але тільки стосовно господарської діяльності.

Таблиця

Порівняльна характеристика визначень понять “управління” і “менеджмент”

Визначення	Акценти
1	2
Управління – це процес розподілу й руху ресурсів в організації з наперед заданою метою, за наперед розробленим планом і з безперервним контролем за результатами діяльності [2, с. 14]	Цілеспрямований, планомірний і контрольований процес руху ресурсів на підприємстві
Менеджмент – сукупність методів, принципів, засобів і форм управління організаціями з метою підвищення ефективності їх діяльності [2, с. 14]	Науково-практичний інструментарій управління підприємством, що забезпечує ефективність його діяльності
Управління – свідомо цілеспрямована дія з боку держави, економічних суб’єктів на людей і економічні об’єкти, здійснювана з метою спрямувати їхні дії в потрібне русло й отримати бажані результати [3, с. 760]	Усвідомлена, цілеспрямована дія суб’єкта управління на об’єкт
Менеджмент – раціональне управління сучасним виробництвом, тісно пов’язане з поліпшенням організації на основі постійного впровадження нових принципів, форм, структур і методів управління з метою підвищення ефективності виробництва, бізнесу. Основна мета менеджменту – досягнення високої ефективності виробництва, кращого використання ресурсного потенціалу підприємства [3, с. 369]	Раціональне управління, що спирається на управлінські інновації щодо відповідних принципів, форм, структур і методів, націлене на досягнення високої ефективності виробництва

1	2
Управління – елемент, функція організаційних систем, що забезпечує збереження певної структури, збереження підтримки режиму діяльності, реалізації програми, цілей діяльності. Управління складається з двох основних компонентів: уміння організувати, включаючи здатність делегувати повноваження, і підприємницької інтуїції [4, с. 376]	Функція (вид діяльності) у межах підприємства, що забезпечує цілеспрямованість, стійкість і стабільність його функціонування
Менеджмент – сукупність принципів, методів, засобів і форм управління підприємством в умовах ринкових відносин. Мета менеджменту – підвищення ефективності виробництва й збільшення прибутку [4, с. 184]	Науково-практичний інструментарій управління як виду діяльності підприємства, що сприяє підвищенню ефективності виробництва в умовах ринкової економіки
Управління (визначення немає)	–
Менеджмент – це самостійний вид професій здійснюваної діяльності, спрямованої на досягнення в ході будь-якої господарської діяльності фірми, що діє в ринкових умовах, певної поставленої мети шляхом раціонального використання матеріальних і трудових ресурсів із застосуванням принципів, функцій та методів економічного механізму менеджменту [5, с. 9]	Вид професійної діяльності в межах господарюючого суб'єкта ринкової економіки, націлений на ефективність його діяльності
Управління – усвідомлена, цілеспрямована дія суб'єктів (економічних, соціальних, політичних та інших відносин) на окремих людей, трудові колективи й більш широкі спільноти, а також на економічні об'єкти з метою досягнення цими суб'єктами цілей і забезпечення стабільності та динамічності розвитку керованого об'єкта. Управління в сучасних умовах здійснюється за допомогою спеціалізованих технічних засобів (засобів зв'язку, комп'ютерних систем) шляхом обміну потоками інформації між керуючим суб'єктом і керованим об'єктом. Управління можна також розглядати як сукупність процесів планування, організації координації, мотивації, контролю й реалізації відносин економічної власності з метою досягнення поставлених суб'єктами цілей [6]	Усвідомлена, цілеспрямована, інформаційна дія суб'єктів управління на економічні об'єкти, що забезпечує досягнення цілей, стабільність і динамічність розвитку керованого об'єкта. Сукупність функцій управління, необхідних для досягнення поставлених суб'єктами цілей
Менеджмент – наука про управління сучасним підприємством, основним змістом якої є комплекс наукових принципів, методів стимулювання й організаційних важелів дії на поведінку людей, використання різноманітних ресурсів з метою досягнення тактичних і стратегічних цілей організації [6]	Наука про управління, що визначає науково-методологічний інструментарій управлінської діяльності
Управління – це процес планування, організації, мотивації й контролю, необхідний для формулювання та досягнення цілей організації [7, с. 194]	Процес реалізації функцій управління підприємством
Менеджмент – наука про управління, особливий вид діяльності, змістом якої є цілеспрямована дія на працівників, на управління й координацію операцій фірми в умовах ринку для досягнення цілей, поставлених перед підприємством [7, с. 194]	Наука про управління. Вид діяльності, який передбачає цілеспрямовану дію на об'єкти управління підприємства, що функціонує в ринкових умовах
Управління (визначення немає)	–
Менеджмент – це професійно здійснюване управління будь-якою господарською діяльністю підприємства в ринкових умовах, спрямоване на отримання прибутку шляхом раціонального використання ресурсів [8, с. 14]	Вид професійної діяльності в межах суб'єкта підприємництва, націлений на ефективність його діяльності
Управління – процес переведення керованої системи в наперед заданий стан за допомогою інформаційної дії, що спрямовується від керуючої системи [9, с. 10]	Трансформаційний процес об'єкта управління внаслідок цілеспрямованої інформаційної дії на нього суб'єкта управління
Менеджмент – це обов'язкове управління господарською діяльністю, яке виступає як самостійний вид професійної діяльності [9, с. 18]	Вид професійної діяльності по управлінню підприємством
Управління підприємством або іншими первинними суб'єктами господарювання – це постійна й систематична дія на діяльність його структур для забезпечення злагодженої роботи та досягнення кінцевого позитивного результату [10, с. 4]	Цілеспрямована, постійна дія на структурні елементи, що забезпечує узгодженість їхніх дій
Менеджмент – це раціональний спосіб управління діловими підприємствами; управління, зорієнтоване на отримання прибутку; діяльність, пов'язана із спостереженням, що використовує особливі форми організації праці, договірні й контрактні відносини між працею та капіталом; особлива галузь наукового знання й професійної спеціалізації менеджерів, з яких складається адміністративний штат корпорації тощо [10, с. 6]	Раціональний спосіб економічно ефективного управління суб'єктами господарювання. Галузь наукового знання й професійної спеціалізації
Управління (визначення немає)	–
Менеджмент – інтеграційний процес, за допомогою якого професійні підготовлені фахівці формують організації (підприємства) та управляють ними шляхом постановки цілей і розробки способів їх досягнення. Процес менеджменту передбачає виконання функцій планування, організування, координації, мотивації, здійснюючи які, менеджери забезпечують умови для продуктивної й ефективної праці зайнятих в організації працівників та отримання результатів, що відповідають цілям. Тому менеджмент – це ще й уміння досягати поставлених цілей, направляючи працю, інтелект, мотиви поведінки людей, що працюють в організації [11, с. 11]	Процес професійної дії на діяльність окремого працівника, групи й підприємства в цілому з метою досягнення максимальних результатів

Продовження табл.

1	2
Управління – сукупність процесів, що забезпечують підтримку системи в заданому стані і (або) переведення її в новий більш життєвий стан організації шляхом розробки й реалізації цілеспрямованих дій. Вироблення управляючих дій включає збір, передачу та обробку необхідної інформації, прийняття рішень, що обов'язково включає визначення управляючих дій [12]	Комплекс процесів із забезпечення життєдіяльності й розвитку підприємства, що є наслідком реалізації цілеспрямованих інформаційно обґрунтованих дій
Менеджмент – галузь знань і професійної діяльності, спрямованої на формування й забезпечення досягнення цілей організації шляхом раціонального використання наявних ресурсів [12]	Галузь знань і професійної діяльності із забезпеченню ефективного функціонування підприємства.
Управління – 1) свідомо цілеспрямована дія з боку суб'єктів, керівних органів на людей і економічні об'єкти, здійснювана з метою спрямувати їхні дії й отримати бажані результати; 2) великий підрозділ найвищих органів управління, департамент [13, с. 349]	Усвідомлена, цілеспрямована дія суб'єкта управління на об'єкт
Менеджмент – 1) сукупність принципів, форм, методів, прийомів і засобів управління виробництвом та виробничим персоналом з використанням досягнень науки управління. Основна мета менеджменту – досягнення високої ефективності виробництва, кращого використання ресурсного потенціалу підприємства; 2) керівництво підприємства, керівний орган [13, с. 221]	Науково-практичний інструментарій управління виробничою діяльністю, призначений для забезпечення її високої ефективності
Управління (визначення немає)	–
Менеджмент – сукупність форм і методів управління підприємством, виробництвом та персоналом фірми з використанням сучасних досягнень науки управління. Сприяє оптимізації виробництва, збуту й обігу. Підвищує результативність економіки, культуру і якість бізнесу [14, с. 324]	Сукупність сучасних, прогресивних форм і методів управління економічними об'єктами, що сприяють економічній оптимізації й результативності

Аналізуючи акценти, виділені щодо характеристики суті понять “управління” й “менеджмент”, можна зазначити, що загалом немає чіткої однозначної грані між цими поняттями навіть у тих авторів, які розглядають їх як самостійні категорії. Це дає змогу використовувати в цій роботі термін “управління”, позначивши такі його грані:

- управління як наука – система впорядкованих знань у вигляді концепцій і теорій, що розглядають теоретично-методичний інструментарій управління як сукупність відповідних принципів, методів, засобів і форм;
- управління як функція – вид професійної діяльності, що включає планування, організацію, координацію, мотивацію й контроль за виробничо-господарською діяльністю підприємства, що забезпечує цілеспрямоване та раціональне функціонування господарюючого суб'єкта в умовах ринкової економіки;
- управління як цілеспрямована, інформаційна дія суб'єкта управління на об'єкти управління;
- управління як процес – сукупність взаємопов'язаних, взаємозумовлених і взаємоузгоджених управлінських дій елементів адміністративного апарату підприємства, націлених на підвищення ефективності виробництва, максимальне використання потенціалу всіх виробничих ресурсів і реалізацію підприємницького інтересу;
- управління як керівний орган – сукупність елементів (окремих виконавців, груп і підрозділів) системи управління,

що забезпечують роботу підприємства як єдиного цілого.

При цьому не можна випустити з уваги, що управління розглядається і як мистецтво, тобто здатність ефективно застосовувати й поєднувати теоретичні знання та практичний досвід у конкретних умовах місця й часу (у конкретних господарських ситуаціях).

Управління підприємством – елемент глобальної системи управління економікою, зумовленої розвитком продуктивних сил суспільства, що супроводжує поглибленим поділом праці. У якому б контексті не розглядалося управління підприємством, в його основі лежить поділ праці, що породжує об'єктивну необхідність координації різних видів і різновидів праці, трудової діяльності, здійснюваної в межах відповідних напрямів господарської діяльності.

Саме управління підприємством, будучи продуктом поділу праці, відокремившись у самостійний вид діяльності, організовує, регулює й координує решту видів господарської діяльності підприємства. У цьому полягає його особлива місія.

Сутність управління підприємством полягає в здійсненні цілеспрямованої, впорядкованої, інформаційно обґрунтованої та інформаційно вираженої управлінської дії суб'єкта управління на об'єкт управління.

Суб'єктом управління є система управління підприємством. Об'єкт управління – єдність соціального й технічного елементів виробництва.

Зміст управлінської діяльності характеризують функції управління:

- загальні – взаємопов'язані універсальні види управлінської діяльності, аналогічні

для всіх підприємств, незалежно від їх спеціалізації й особливостей функціонування (розміру, організаційно-правової форми тощо), наявності або відсутності того чи іншого об'єкта або процесу в його керованій підсистемі;

- конкретні – види управлінської діяльності, спрямовані на конкретний об'єкт управління й зумовлені галузевою специфікою підприємства.

До загальних функцій управління належать планування, організація, координація, мотивація та контроль, зміст і взаємозв'язок яких широко розкрито у вітчизняній і зарубіжній економічній літературі.

Слід зазначити, що управління здійснюється не взагалі, а конкретними елементами підприємства та процесами, які там відбуваються. Загальні функції управління з абстрактного виду трансформуються в конкретний тільки через управління певними об'єктами (елементами, процесами).

Конкретні функції можна класифікувати:

- за процесами управління (функції управління основним, допоміжним та обслуговуючим виробництвом, технічною підготовкою, матеріально-технічним забезпеченням, капітальним будівництвом тощо);
- за структурними підрозділами управління (функції управління корпусом, цехом, ділянкою, бригадою, відділом, бюро, сектором тощо);
- за напрямками діяльності підприємства (функції управління маркетинговою, виробничою, постачальницькою, збутовою, інноваційною, інвестиційною, фінансовою діяльністю);
- за елементами виробничо-господарської діяльності (функції управління персоналом, капіталом, інноваціями, інвестиціями тощо);
- за економічними категоріями (функції управління продуктивністю праці, якістю продукції, собівартістю продукції, фінансовими результатами, господарськими ризиками тощо) та іншими ознаками.

Конкретні функції управління підприємством визначаються такими його особливостями, як вид підприємницької діяльності, тип виробництва, спеціалізація, складність виробництва, розмір тощо. Виділення конкретних функцій управління є механізмом, за допомогою якого забезпечується формування організаційної та виробничої структури підприємства, встановлюються взаємозв'язки й відносини між його підрозділами. Разом з тим кожна конкретна функція є комплексною за змістом і включає всі загальні функції. Це означає, що реалізація загальних функцій здійснюється завдяки застосуванню конкретних функцій управління й навпаки.

Виконання функцій управління здійснюється в процесі управління, який є послідовністю дій при цілеспрямованій дії апарату управління на об'єкт управління та передбачає прийняття й реалізацію управлінських рішень.

З позицій практичної діяльності процес управління – це сукупність послідовних, циклічних дій, пов'язаних з виявленням проблем, пошуком (розв'язання й організацією виконання ухвалених управлінських рішень).

У процесі управління підприємством ухвалюються рішення не тільки щодо того, що потрібно зробити, щоб ефективно управляти (тобто за функціями управління); але і як слід впливати на об'єкт управління, за допомогою яких інструментів та методів (тобто щодо механізму управління), щоб підприємство працювало з максимальною віддачею вкладеного капіталу й задіяних ресурсів, реалізуючи підприємницький інтерес. При цьому управлінські рішення спираються на відповідні базові положення, загальні правила, основоположні ідеї й орієнтири (тобто принципи управління), які визначають риси реальної управлінської практики на будь-якому підприємстві, формулюють вимоги до системи управління підприємством – якісних та кількісних характеристик апарату управління, функцій управління, організаційної структури управління, процесу та механізму управління. Таким чином, змістовне “коло” управління підприємством як економічної категорії “замкнулося”.

Загальні принципи управління підприємством повинні задовольняти такі вимоги [10, с. 13]:

- відобразити загальні положення, які властиві організаціям різних типів і видів;
- відповідати законам розвитку природи, суспільства та бізнесу.

Друга позиція зумовила відповідну еволюцію принципів управління внаслідок розвитку продуктивних сил і ринкових відносин.

Слід зазначити, що загальні принципи управління, розроблені школою наукового менеджменту й класичною адміністративною школою на початку ХХ ст., і досі не втратили своєї актуальності для управлінської практики. Разом з тим до кінця ХХ ст. практика управління виробила й нові принципи [9, с. 61, 62; 10, с. 15, 16]. Не претендуючи на надання вичерпного переліку принципів раціонального управління підприємством, на рис. 2 подано сучасні принципи універсального й специфічного характеру. Специфічний характер принципів управління зумовлений галузевими й регіональними особливостями діяльності підприємств.

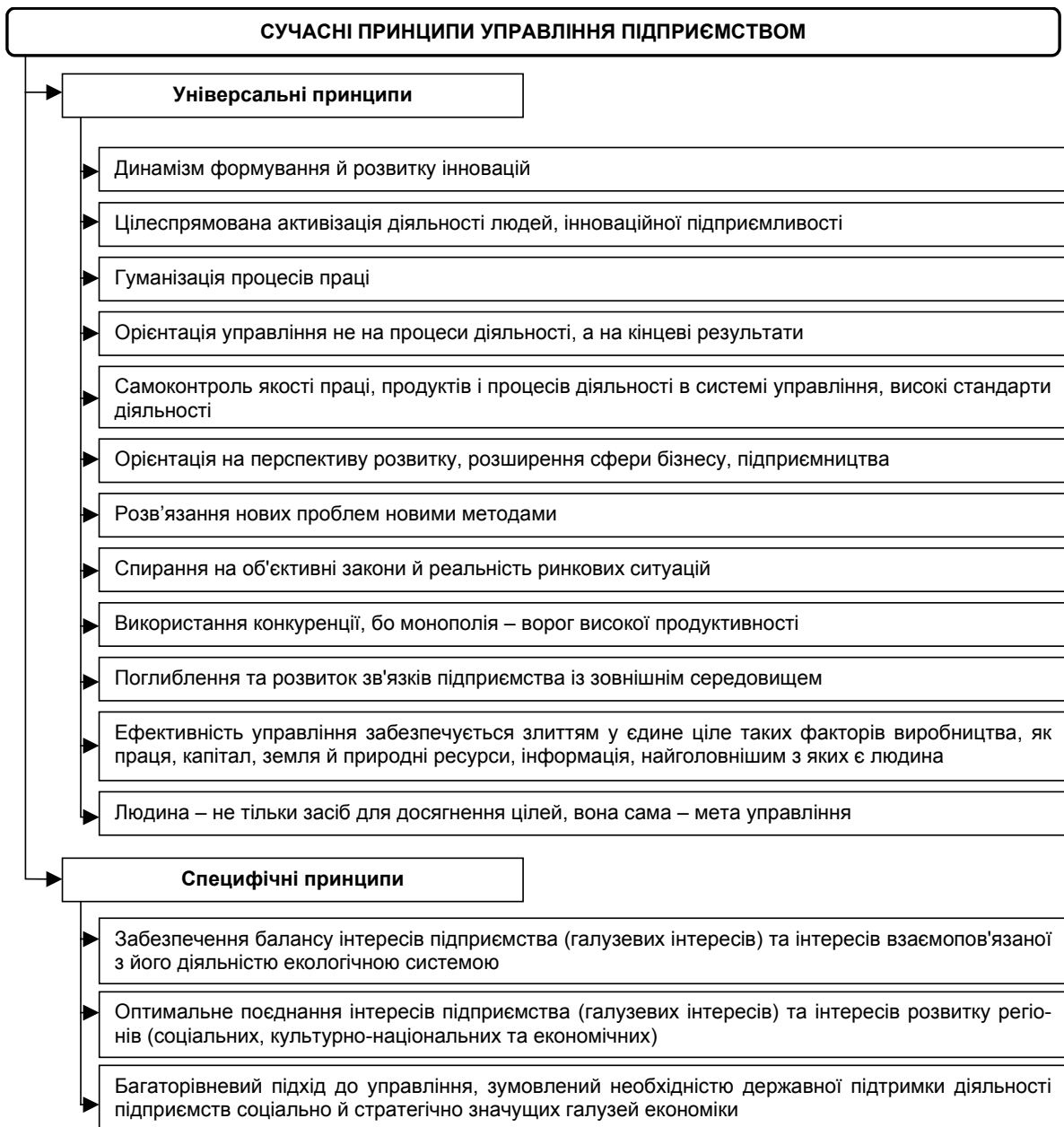


Рис. 2. Сучасні принципи управління підприємством

IV. Висновки

Таким чином, управління підприємством як економічна категорія має об'єктивний характер, зумовлений диференціацією й поділом праці, виділенням відповідних видів господарської та трудової діяльності, що потребують їхньої організації й узгодження (координації) у просторі та у часі. Об'єктивність управління гармонійно поєднується із суб'єктивністю управлінських дій, що визначають сутність управлінської діяльності, які здійснюються суб'єктом управління (системою управління) щодо об'єкта управління (комплексу соціально-технічних елементів підприємства). Зміст управлінської діяльності полягає у виділенні, опрацюванні й реалізації загальних і конкретних функцій, що спираються на відповідні раціональні принципи управління підприємством, які враховують

сучасні наукові напрацювання, управлінську практику та галузеву специфіку підприємств.

Список використаної літератури

1. Англо-русский словарь / состав. В. Аракин и др. – 5-е изд., стереотип. – М. : Гос. изд-во иностр. и нац. словарей, 1963. – 988 с.
2. Большаков А.С. Менеджмент : учеб. пособ. / А.С. Большаков. – СПб. : Питер, 2000. – 160 с.
3. Борисов А.Б. Большой экономический словарь / А.Б. Борисов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Книжный мир, 2005. – 860 с.
4. Вечканов Г.С. Краткая экономическая энциклопедия / Г.С. Вечканов, Г.Р. Вечканова, В.Т. Пуляев. – СПб. : Петрополис, 1998. – 509 с.
5. Герчикова И.Н. Менеджмент : учебник / И.Н. Герчикова. – 4-е изд., перераб. и

- доп. – М. : Банки и биржи : ЮНИТИ, 2010. – 512 с.
6. Економічний енциклопедичний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://subject.com.ua/economic/slovník/4142.html>.
 7. Економічний словник-довідник / за ред. С.В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с.
 8. Зельдович Б.З. Менеджмент : учебник / Б.З. Зельдович. – М. : Экзамен, 2007. – 591 с.
 9. Казначевская Г.Б. Менеджмент : учеб. пособ. для студ. вузов / Г.Б. Казначевская, И.Н. Чуев, О.В. Матросова. – 3-е изд. – Ростов н/Д. : Феникс, 2007. – 378 с.
 10. Менеджмент : навч. посіб. / за ред. С.І. Михайлова. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2006. – 416 с.
 11. Менеджмент организации : учеб. пособ. / З.П. Румянцева, Н.А. Саломатин, Р.З. Акбердин и др. ; под ред. З.П. Румянцевой. – М. : ИНФРА-М., 2002. – 631 с.
 12. Мидюк О.Н. Теория управления : электронное гиперссылочное учеб. пособ. [Электронный ресурс] / О.Н. Мидюк, Л.В. Горьканова, О.С. Янгичер. – М., 2008. – Режим доступа: http://cde.osu.ru/demoversion/course124/1_0.html.
 13. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 480 с.
 14. Экономический словарь / Е.Г. Багудинова и др. ; отв. ред. А.И. Архипов. – М. : ТК Велби : Проспект, 2006. – 624 с.

Стаття надійшла до редакції 08.01.2014.

Яркина Н.Н. Управление предприятием как экономическая категория (теоретические аспекты)

Управление предприятием рассматривается как направление его хозяйственной деятельности, организующее, координирующее и контролирующее все остальные виды хозяйственной деятельности предприятия. На основе сравнительного анализа трактовки понятий “управление” и “менеджмент” в разных научно-литературных источниках уточнены сущность и содержание понятия “управления предприятием”. Отмечено, что управленческие решения опираются на соответствующие принципы управления, определяющие черты реальной управленческой практики на любом предприятии и формулирующие требования к системе управления предприятием. Рассмотрены принципы управления современным предприятием и обозначена необходимость их учета и адаптации к условиям определенного бизнеса.

Ключевые слова: управление предприятием, целенаправленное воздействие, система управления, функции, принципы управления.

Yarkina N. Management of enterprise as an economic category (theoretical aspects)

Article considers theoretical aspects enterprise management in modern conditions of managing. Development of productive forces of society and the market relations predetermine further differentiation and division of labor, and the increase in degree of dynamism and uncertainty of external environment of managing and prompt development of information technologies makes it more difficult. It causes need for constant studying and adaptation of basic provisions of science enterprise management to modern conditions requires improvement and development of new management ideas and technologies taking into account industry specifics of the enterprises.

Enterprise management is considered as the direction of its economic activities, organizes, coordinates and controls all other types of economic activities of the enterprise. Based on a comparative analysis of treatment of the concept of “management” in the various scientific-literary sources clarified the essence and content of the concept of “enterprise management “. Noted that “management” can be considered as science, as function, as purposeful impact, as process, as governing body, as art. Shown that the essence of enterprise management consists in implementation purposeful, orderly, information-substantiate and information-expressed managerial impact of the subject of management on object of management. The subject of management was considered management system, which includes links of the management personnel, control functions, organizational structure management, process and management mechanism. Specified the control object – the unity of the social and technical elements of the production. Determined that content of a management activity is characterized by general and specific management functions. Planning, the organization, coordination, motivation and control are referred to general management functions. Their characteristic is this. It was noted that accomplishment of management functions assumes acceptance and implementation of the relevant management decisions. Indicated that management decisions rely on the corresponding principles of management defining features of the real management practice in any enterprise and formulating the requirements for enterprise management system. The classical and modern principles of enterprise management are considered. Conclusions are drawn that any management model the entity is based on the corresponding concept.

Key words: enterprise management, purposeful impact, management system, functions, principles of management.